100 DE PERSONALITĂȚI

Oameni care au schimbat destinul lumii

Apariție săptămânală
5,99 LEI / 29,99 MDL

38

PABLO PICASSO

DeAGOSTINI

100 DE PERSONALITĂȚI

Oameni care au schimbat destinul lumii

Pablo Picasso

Numărul 38

EDIȚIE SĂPTĂMÂNALĂ

EDITURA: De AGOSTINI HELLAS SRL

EDITOR: Petros Kapnistos

MANAGER ECONOMIC: Fotis Fotiou

MANAGER DE REDACȚIE ȘI PRODUCȚIE: Virginia Koutroubas

ADRESĂ: Vuliagmenis 44-46, 166 73 Atena

MARKETING MANAGER: Michalis Koutsoukos

PRODUCT MANAGER: Nasita Kortesa

COORDONATOR DE PRODUCȚIE: Carolina Poulidou

MANAGER DISTRIBUȚIE: Evi Boza

MANAGER LOGISTICĂ ȘI OPERAȚII: Dimitris Pasakalidis

COORDONATOR LOGISTICĂ ȘI OPERAȚII: Antonis Lioumis

ADAPTARE PENTRU LIMBA ROMÂNĂ:
Fast Translate, Best Communication Media SRL

DTP: RAY

TIPĂRIRE ȘI LEGARE: NIKI EKDOTIKI S.A.

DIRECTOR DE PRODUCTIE TIPOGRAFIE: STELIOS KRITSOTAKIS

IMPORTATOR: Media Service Zawada S.R.L.

Country Manager: Mariana Mihălțan

Marketing Manager: Adina Bojică

Redactor: Gabriela Muntean

Distribution Manager: Dan Iordache

ADRESA: str. Louis Pasteur nr. 38, et.1, ap.5, sector 5, București, România

DISTRIBUITOR: Hiparion S.A.

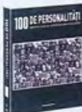
ISSN: 1791-0765

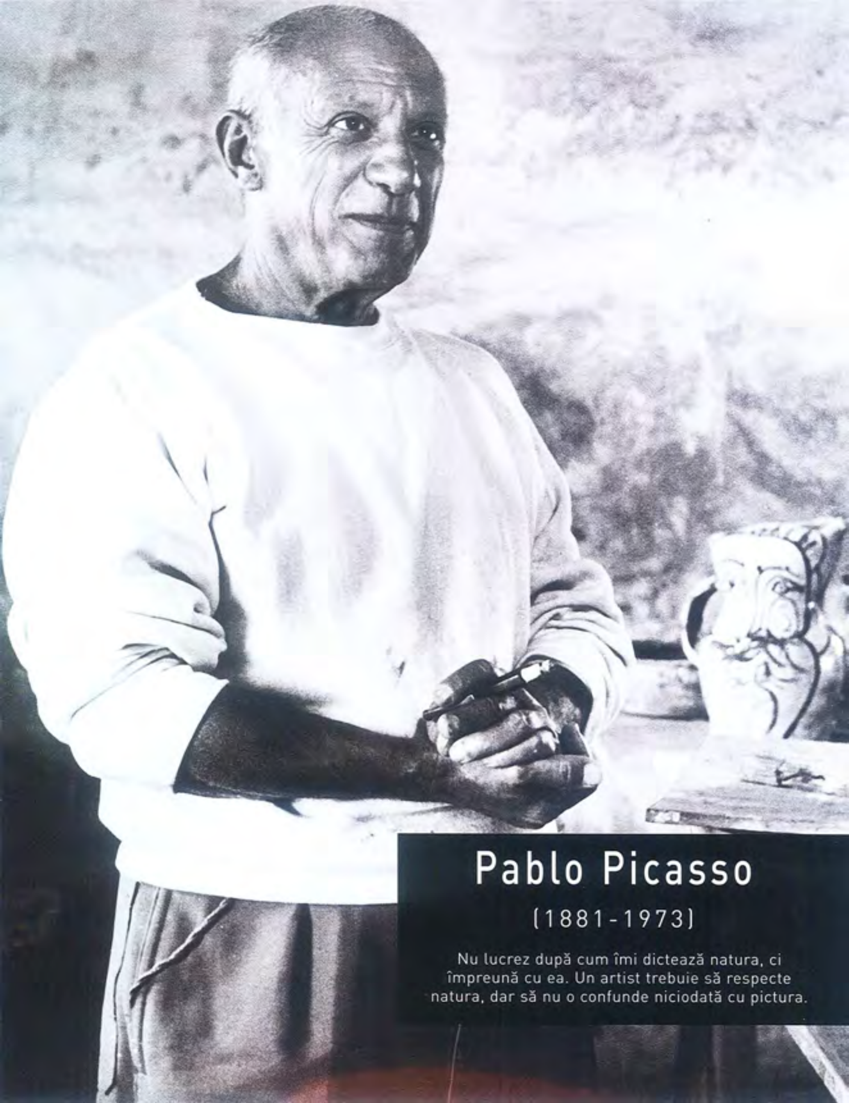
Fotografii: Uniphoto Press, Corbis Japan, American Photo, De Agostini Picture Library

Prețul numerelor

Prețul primului număr: 2,99 LEI/14,50 MDL

Prețul celui de-al doilea număr și al tuturor celorlalte numere: 5,99 LEI/29,99 MDL

Pablo Picasso
(1881-1973)
Nu lucrez după cum îmi dictează natura, ci împreună cu ea. Un artist trebuie să respecte natura, dar să nu o confunde niciodată cu pictura.

Pablo Picasso

Ce fel de viață a dus Picasso?

PROLOG

ÎN SECOLUL AL XIX-LEA, mișcarea impresionistă a creat noi perspective asupra lumii. Acestea au fost ridicate la un nivel fără precedent de către un singur om: Pablo Picasso.

Viața lui Pablo Picasso a fost o adevărată aventură, dedicată extinderii posibilităților artei; lucruri care nu mai fuseseră imaginate până atunci au fost redate pe pânză de Picasso. Este recunoscut pentru participarea, alături de George Braque, la fondarea cubismului, precum și pentru varietatea de stiluri înglobate în lucrările sale. Printre celebrele sale lucrări se numără „Domnișoarele din Avignon", realizată în perioada protocubistă și „Guernica", pictură ce înfățișează bombardamentele germane asupra orașului Guernica în timpul Războiului Civil Spaniol.

Picasso este un geniu al artei moderne, un amant pasional, creatorul unor tablouri intrate deja în istorie.

Așadar, ce viață a dus Pablo Picasso?

TABEL CRONOLOGIC

1839	Se naşte Cézanne
1874	Prima expoziţie impresionistă
1881	Se naşte Picasso
1895	Picasso intră la Şcoala de Arte
1901	Începutul perioadei albastre a lui Picasso
1904	Picasso se mută la Paris
1906	Moare Cézanne
1907	Picasso finalizează „Domnişoarele din Avignon"
1909	Dezvoltarea cubismului analitic Manifestul futurist
1914	Izbucneşte Primul Război Mondial
1916	Naşterea dadaismului
1917	Încep pregătirile pentru spectacolul de balet „Parade" Fondarea revistei de artă „De Stijle"
1918	Picasso se căsătoreşte cu Olga
1919	Înfiinţarea şcolii Bauhaus
1924	Manifestul suprarealist
1925	Finalizarea tabloului „Dans"
1928	Se naşte Andy Warhol
1932	Picasso cumpără un castel la Boisgeloup
1936	Izbucneşte Războiul Civil Spaniol
1937	Finalizarea tabloului „Guernica" Organizarea expoziţiei Artei Decadente
1944	Eliberarea Parisului Picasso se înscrie în Partidul Comunist
1947	Jackson Pollock pictează „Cathedral"
1949	Picasso creează postere pentru Conferinţa Mondială de Pace
1955	Realizarea filmului „Le Mystère Picasso"
1961	Picasso se căsătoreşte cu Jacqueline Roque
1962	Andy Warhol deschide atelierul-fabrică „Factory"
1966	Retrospectiva „Marele Picasso" din Paris
1968	Revoltele din mai în Franţa
1970	Târgul Internaţional de la Osaka
1973	Moare Picasso
1987	Moare Andy Warhol

Viața artistului care a zguduit secolul XX

Evoluțiile din arta secolului al XX-lea au dus la crearea de noi modalități de expresie în pictură. Mai mult decât orice alt artist, Pablo Picasso este cel care a contribuit la dezvoltarea acestora. Pe parcursul întregii sale vieți a încercat să înlăture influențele artei tradiționale; pe plan personal, a avut o serie de relații cu femei unice. Să urmărim cursul vieții acestui geniu și să facem cunoștință cu remarcabilele sale creații.

▲ Picasso la vârsta de 7 ani (stânga) împreună cu sora sa. A mai avut o soră, care însă a decedat la o vârstă fragedă.

Fenomenul spaniol

Tinerețe în Andaluzia

ÎNCĂ DIN COPILĂRIE, Pablo Picasso a demonstrat că are talent artistic. Avea să realizeze mii de picturi. Lucrările sale au schimbat complet universul artistic și, chiar și astăzi, acestea se vând la prețuri fabuloase.

Picasso s-a născut în regiunea Andaluzia, în sudul Spaniei, la data de 25 octombrie 1881. Pentru că se credea că le aduc mult noroc, în Spania acelor vremuri părinții își botezau copiii cu nume foarte lungi. Însuși Pablo primise un astfel de nume: Pablo Diego José Francisco de Paula Juan Nepomuceno Maria de los Remedios Cipriano de la Santísima Trinidad Martyr Patricio Clito Ruiz y Picasso.

Tatăl lui Picasso, Jose Ruiz, provenea dintr-o familie înstărită, toți frații săi urmând cariere de succes în diplomație, preoție; numai Jose Ruiz alesese pictura. Tablourile sale erau renumite pentru realismul fotografic, majoritatea redând aspecte ale naturii sălbatice. Avea o personalitate artistică, fiind calm și temperat. Era roșcat, înalt și slab. Copil fiind, Picasso a fost atras de instrumentele pentru pictat ale tatălului său. Primele sale cuvinte au fost „piz, piz", o prescurtare a cuvântului „lápiz", care în spaniolă înseamnă „pensulă".

Mama lui Picasso, Maria Picasso y Lopez, era o femeie cu ochii negri, părul negru, mică de statură, dar cu o fire pătimașă. Picasso a moștenit temperamentul expansiv de la mama sa.

Fenomen al picturii

În luna septembrie a anului 1891, Jose Ruiz a obținut o slujbă ca profesor de pictură, iar întreaga familie s-a mutat în nord-vestul Spaniei, în orașul La Coruna. Spre deosebire de stațiunea balneară Malaga, La Coruna era o regiune friguroasă și ploioasă. Tatăl lui Picasso nu era prea încântat de noul loc de reședință, iar lucrurile se vor înrăutăți: bolnavă

▲ Casa familiei Picasso, situată în Costa del Sol; casa s-a păstrat până în zilele noastre.

Arena de coridă din Malaga. Prima pictură a lui Picasso care s-a păstrat înfățișează un matador.

▲ Picasso la vârsta de 15 ani. La momentul în care a fost realizat acest portret, el era deja absorbit de pasiunea pentru pictură.

de difterie, Conchita, fiica sa în vârstă de șapte ani, moare în 1895.

Școala de artă la care preda tatăl lui Picasso se afla exact lângă casă, iar micuțul Pablo participa la ore, fascinat de tehnicile picturii. La 11 ani, Picasso știa tehnicile de redare a umbrei și putea desena imagini tridimensionale convingătoare.

Părinții aveau mari speranțe în fiul lor, pe care îl considerau un artist în devenire, iar el se va ridica la înălțimea așteptărilor acestora. Tatăl lui Picasso era convins că fiul său este un mic geniu care îl întrecuse deja. Se pare că, după ce i-a dăruit instrumentele sale lui Pablo, tatăl lui Picasso nu a mai pictat niciodată.

Picasso nu a fost atras de matematică, lectură sau scris. Nu știa nici măcar să scrie alfabetul. Cu toate acestea, cu ajutorul unui supraveghetor binevoitor la examene, Picasso a reușit în cele din urmă să termine școala.

Mai târziu, întreaga familie s-a mutat la Barcelona, în regiunea Catalunia, iar Ruiz s-a transferat la Școala de Arte Frumoase. Totul a decurs foarte bine pentru Picasso aici, iar în momentele de tristețe și nostalgie considera Barcelona adevărata sa casă. Catalunia acelor vremuri dezvolta schimbul artistic și cultural cu Franța. Astfel, Picasso a beneficiat de un mediu prielnic începuturilor sale artistice. Deși nu avea vârsta necesară, Picasso a reușit să obțină permisiunea de a da examenele de admitere la o școală locală de artă. În general, un student avea nevoie de o lună pentru a susține aceste examene, însă Picasso le-a finalizat în numai o săptămână. I-a uimit pe directorii școlii cu talentul său și a impresionat comisia de admitere care l-a acceptat la vârsta de 13 ani; erau convinși că tânărul Picasso este un talent înnăscut. Nu era un elev disciplinat; în această perioadă a legat prieteniile care îi vor schimba mai apoi cursul vieții. Tatăl său i-a închiriat o cameră în apropierea casei, în care Picasso putea lucra liniștit și îl vizita de mai multe ori pe zi, analizându-i desenele. Cei doi se contraziceau frecvent pe teme de pictură.

DIN CULISE

MEDIUL ARTISTULUI

În anul 1895, tatăl lui Picasso și-a luat câteva zile libere de la școala din Barcelona și a călătorit cu fiul său la Malaga. Pe drum, Picasso a avut ocazia pentru prima dată să vadă un muzeu de artă. Acolo a rămas impresionat de lucrările unor mari pictori spanioli, precum De Goya.

În 1897, Picasso va avansa la Academia Regală San Fernando și își va petrece timpul frecventând muzeul de artă pe care îl văzuse cu doi ani în urmă. Era impresionat în special de lucrările lui El Greco. Așa cum o sugerează și numele său, El Greco era de origine greacă, dar lucrările sale au fost remarcate pentru prima dată în Spania. Imaginile dinamice, pline de viață din picturile lui El Greco reprezentau un adevărat stimulent pentru latura creativă a lui Picasso.

La vârsta de 19 ani, Picasso a plecat la Paris unde, de altfel, va și locui; va rămâne însă mândru de originea sa spaniolă pe toată durata vieții. De altfel, talentul său artistic a fost impulsionat și alimentat de mediul spaniol.

▲ Celebrul Muzeu Prado, o galerie de artă care prezintă lucrările celor mai mari artiști spanioli.

Tatăl și unchiul lui Picasso au decis să îl trimită pe tânărul artist la Academia Regală San Fernando din Madrid, cea mai importantă școală de artă din țară. În luna octombrie 1897, la numai 16 ani, Picasso s-a stabilit, pentru prima dată, pe cont propriu. Cu toate acestea, dificultățile sale de a accepta metodele formale de învățământ l-au făcut să renunțe la școală, la scurt timp de la înscriere. Madridul, însă, avea și alte puncte atractive: picturile casei Prado ale venerabilului Diego Velázquez, Francisco Goya și Francisco Zurbarán. Picasso admira, în special, picturile lui El Greco; caracteristicile acestora, precum brațele alungite, culorile frapante, chipurile mistice se regăsesc și în opera lui Picasso. S-a îmbolnăvit și în luna iunie a anului următor s-a întors în Barcelona.

▼ Tatăl lui Picasso a fost model pentru doctorul din această pictură; lucrarea a primit premiul pentru artă în Malaga, pe când Picasso avea 17 ani.

Picasso în Paris

Tinerețe barceloneză

În vara anului 1898, tânărul Picasso și-a petrecut timpul la țară cu un prieten. Această experiență și-a lăsat amprenta asupra sa; locuise în orașe mari, precum Barcelona, pe când zona rurală părea desprinsă din paginile unui roman. Astfel, aici a avut prilejul să picteze, în cea mai mare parte a timpului, scene inspirate din natură.

Reîntors în Barcelona, Picasso frecventa The Four Cats, o cafenea locală a artiștilor. Avea o apariție deosebită cu pălăria sa neagră, de firmă, cravata lată și jacheta neagră. Acest gen de vestimentație reprezenta un fel de uniformă pentru artiștii entuziaști care se adunau în cafenea. Astfel, Picasso a devenit o figură centrală printre obișnuiții localului și în 1899 chiar a desenat ilustrații pentru meniul acestuia. Lucrările sale erau așezate la vedere în această cafenea și tot aici Picasso îl întâlnește pe Jaime Sabartes, poetul care îi va deveni prieten pe viață.

Perioada tinereții

Picasso a reușit să își afirme identitatea independent de grupul de artiști din cafeneaua barceloneză. În luna octombrie a anului 1900 s-a urcat într-un tren ce mergea spre Paris. Palpita de emoția de a străbate Parisul pe jos, mai ales că acest oraș era capitala artistică a Europei. Nu numai că a asimilat stilul unor artiști occidentali, precum Toulouse Lautrec, dar a devenit tot mai interesat de arta altor țări ca, de pildă, Egipt și Japonia.

Cu toate acestea, nu se poate spune că această perioadă a fost cuprinsă mereu de veselie și voie bună. Un prieten de-al său care l-a însoțit la Paris, Carlos Casagemas se sinucide, disperat de pierderea unei iubiri. Acest eveniment tragic a declanșat ceea ce se numește „perioada albastră" în pictura lui Picasso. Cele mai multe dintre picturile din această perioadă, zugrăvite cu tristețe, în tonuri sumbre de albastru rece, erau portrete postume ale prietenului său.

În 1901, Picasso și-a mutat domiciliul din Paris pe o stradă cu multe biserici. Utiliza culoarea albastră mai mult decât oricare alta. În iunie 1901, într-un magazin parizian se organizează o expoziție cu picturile lui Picasso, picturi care anunțau debutul acestei perioade albastre. Poetul și criticul de artă Max Jacob a fost impresionat de lucrările expuse. La rândul său, Picasso a descoperit cu plăcere sensibilitățile artistice ale lui Jacob. Astfel, cei doi s-au împrietenit și la scurt timp s-au mutat împreună. Aveau un singur pat și dormeau în el pe rând. Max dormea noaptea, în timp ce Picasso dormea ziua și lucra noaptea. Erau foarte săraci, trăiau în frig și disperare; deseori erau nevoiți să ardă lucrările sau schițele pictorului pentru a încălzi cămăruța în care locuiau. Deși trăise într-o sărăcie lucie, se pare că, într-un fel, lui Picasso i-a fost de bun augur această perioadă. Într-o scrisoare către prietenul său, el rememorează cu nostalgie vremurile în care locuiseră împreună.

▲ Picasso a vizitat Parisul pentru prima dată în anul 1900. În anul următor a înființat un atelier care se va transforma într-un salon pentru tinerii artiști.

Picasso frecventa cafenelele pariziene în care și-a făcut noi prieteni aparținând comunității artiștilor din Paris.

Picasso își petrecea serile în societatea pariziană adunată în cafenele, împreună cu prietenii și amicii săi artiști. Totuși, în timpul perioadei albastre, Picasso nu a stat niciodată într-un singur loc.

În anul 1901, împreună cu prietenul său anarhist, Francisco de Asís Soler, Picasso fondează în Madrid revista „Arte Joven" („Artă tânără"), din care au apărut cinci numere. Soler se ocupa de articole, iar Picasso ilustra revista, în special cu desene macabre, redând imaginea celor săraci și simpatizând cu aceștia. Din acest moment, își va semna lucrările „Picasso", până atunci folosind „Pablo Ruiz y Picasso". În anul 1902 se întoarce la Barcelona și revine în Paris în 1903, pentru ca în 1904 să plece din nou la Barcelona. Nu era deloc o viață ușoară.

Viața la Bateau Lavoir

În aprilie 1904, Picasso pune capăt peregrinărilor și se stabilește definitiv la Paris, într-o casă veche, cunoscută sub numele de „Le Bateau-Lavoir" din Montmartre. Max Jacob o denumise așa, deoarece considera că seamănă cu o spălătorie. Era o locuință dărăpănată. Mulți dintre artiștii săraci au locuit acolo.

Într-o noapte, pe furtună, o femeie a intrat în clădire pentru a se adăposti. Întâmplarea a făcut ca Picasso să se afle pe același coridor de la intrare și aproape s-au lovit unul de celălalt. Femeia i-a zâmbit, au început să vorbească și să se împrietenească. După scurt timp s-au mutat împreună. Era prima femeie care avea să-l influențeze pe Picasso și picturile sale; numele ei era Fernande Olivier.

Omul-cheie

MAX JACOB

Max Jacob, poet evreu născut în regiunea Bretania din Franța, a fost cel mai bun prieten al lui Picasso în perioada în care a locuit în Paris. Alături de Jacob, Picasso a legat prietenii cu cele mai importante personalități ale scenei artistice pariziene. Jacob a trecut de la iudaism la creștinism în 1910, după ce a avut o viziune a lui Hristos. Acesta este și momentul în care își va orienta tematica poetică spre subiecte religioase.

Printre lucrările sale se numără romanul „Saint Matorel" (1911), volumul de versuri „Le laboratoire central" (1921) și „Le défense de Tartuffe" (1919), care subliniază credințele sale filozofice și religioase. În cele din urmă, va fi nevoit să se mute la Saint-Benoît-sur-Loire, în Loiret, unde s-a ascuns în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, pe perioada ocupației naziste. Fratele lui Jacob a fost deportat la Auschwitz; aceeași soartă au avut-o și sora acestuia, Mirthé-Léa și soțul ei; în cele din urmă, au fost uciși de naziști. La 24 februarie 1944, Gestapo-ul l-a arestat și pe Max Jacob, trimițându-l la închisoarea din Orléans. A fost transferat într-un lagăr de concentrare în Drancy, pentru a fi transportat apoi în Germania. Bolnav de bronhopneumonie, Max Jacob a murit în lagărul din Drancy la 5 martie.

▲ Max Jacob (centru) a scris, de asemenea, cărți despre misticism și astrologie.

Fernande a fost model pentru multe dintre picturile lui Picasso. Noaptea pictau la lumina unei lămpi de ulei, iar ziua dormeau împreună. Au dus o viață tipic boemă, cu toate cărțile și obiectele aruncate prin cameră, săraci, dar mulțumiți. Picasso avea mulți prieteni care locuiau la Bateau-Lavoir, printre care se număra și poetul Guillaume Apollinaire.

Viața lui Picasso împreună cu Fernande, precum și influența prietenilor săi au adus schimbări considerabile în lucrările sale. Temele depresive din perioada albastră au început să fie înlocuite cu aspecte mai luminoase ale vieții, întruchipând, de pildă, arlechini și acrobați. În locul nuanțelor de albastru mohorât, Picasso începe să utilizeze portocaliu și roz. Printre lucrările reprezentative ale acestei perioade se numără „Băiat cu pipă" și „Femeie în cămașă".

▲ „Viața", lucrare reprezentativă pentru „perioada albastră" a lui Picasso.

▼ Picasso, în perioada când locuia la Bateau Lavoir.

Susținătorul cubismului

▲ Picasso în 1912. Alături de pictorul Georges Braque, va crea o nouă formă de expresie artistică ce este cunoscută drept cubism.

Influențe

ÎN IULIE 1907, Picasso a vizionat numeroase lucrări de artă africană expuse într-un muzeu. Această experiență a avut un impact puternic asupra sa, iar influențele nu vor întârzia să apară. Cu toate acestea, prietenii lui Picasso erau foarte critici cu privire la noile sale tendințe artistice. Tabloul acesta însă va crea cea mai mare revoluție în artă de la Renaștere. Este vorba despre „Domnișoarele din Avignon" (numele a fost adăugat, de fapt, la câțiva ani după ce a fost pictat). Au existat, așadar, și oameni care i-au admirat lucrarea; acesta este începutul carierei lui Picasso ca artist reprezentativ al secolului XX.

Provocarea noilor forme de artă

Spre sfârșitul anului 1908, pictorul Georges Braque a prezentat în cadrul unei expoziții de artă din Paris șase mici peisaje, realizate din figuri geometrice. Picturile nu au fost bine primite; Braque a fost dezamăgit. Avea însă admiratorii săi, astfel încât, mai târziu lucrările i-au fost expuse într-o galerie de artă. Aceasta va fi prima expoziție cubistă.

Cubismul este o mișcare artistică, inițiată de Braque și Picasso. În lucrările de artă cubiste, obiectele sunt descompuse, analizate și reasamblate într-o formă abstractă – în locul unei perspective singulare, artistul are o perspectivă multi-focală asupra obiectului pentru a-l încadra într-un context mai larg. Deseori, suprafețele se intersectează în unghiuri aparent arbitrare, înlăturând senzația consecventă de spațiu. Fundalul și planurile obiectelor se întrepătrund, creând un plan ambiguu și superficial, aceasta fiind una dintre trăsăturile distincte ale cubismului. Mișcarea cubistă s-a manifestat între anii 1908 și 1915. În iulie 1909, Braque și Picasso au lucrat împreună la un proiect în care peisajele sunt redate în maniera realismului fotografic; elementul de noutate pe care îl introduceau cei doi era surprinderea caracteristicilor esențiale ale obiectelor. Este limpede că fuseseră influențați de ideile pictorului Paul Cézanne, care spunea că a intenționat să simplifice natura în sfere, cilindri și conuri.

Cubismul nu a fost, desigur, acceptat de toată lumea, de la bun început. Cu toate acestea, după ce lucrările lui Picasso au început să fie prezentate în galerii, mișcarea cubistă a câștigat teren, răspândindu-se peste tot în lume.

◄ Moise Kisling (stânga), pictor polonez, prieten apropiat al lui Picasso și al lui Braque. Era renumit pentru picturile sale florale.

CĂLĂTORII ÎN TIMP

Nume	Datele de naștere și deces	Perioada relației cu Picasso
Fernande Olivier	1881-1966	1905-1912
Marcelle Humbert	?-1915	1912-1915
Olga Khoklova	1891-1955	1917-1935
Marie-Therese Walter	1909-1997	1927-1936
Dora Maar	1907-1997	1936-1943
Francoise Gilot	1921-	1943-1953
Jacqueline Roque	1926-1985	1954-1973

FEMEILE DIN VIAȚA LUI PICASSO

Picasso a avut relații cu cel puțin șapte femei pe parcursul vieții sale, fiind influențat de fiecare dintre acestea. La 45 de ani s-a îndrăgostit de o adolescentă de 17 ani, Maria-Therese Walter, înfuriindu-și soția, pe Olga Khoklova. Pe Maria-Therese a plăcut-o din prima clipă, s-a apropiat de ea, i-a spus cine este și că ar dori să îi facă un portret. Trăsăturile izbitoare ale Mariei-Therese îl vor inspira pe Picasso pentru multe picturi.

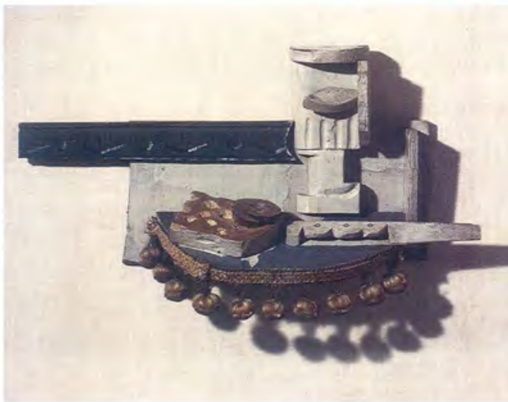
Legătura lor a fost secretă câțiva ani până când un prieten îi va spune Olgăi despre sarcina amantei lui Picasso. Olga s-a mutat imediat în sudul Franței, împreună cu fiul său, Paulo Picasso. Fiica lui Picasso și a Mariei-Therese s-a născut la 5 septembrie 1935, fiind botezată Maria de la Concepcion (Maya). Picasso și Olga nu au divorțat niciodată, deoarece artistul a vrut să evite împărțirea proprietății, reglementată de legea franceză; cei doi au trăit însă separat. Olga a murit în anul 1955. Marie a locuit cu Picasso la Juan-Les-Pins în sudul Franței, din 25 martie până pe 14 mai 1936, după care s-a mutat la Tremblay-sur-Mauldre, la 25 de kilometri de Versailles, unde Picasso o vizita, în special la sfârșitul săptămânii; îi plăcea să se joace cu fiica sa, care a devenit și ea model pentru unele dintre picturile sale.

Totuși, Picasso și-a găsit curând o altă iubită, pe Dora Maar, pictor și fotograf. A fost model pentru celebra pictură a lui Picasso „Femeie plângând"; era o fire foarte geloasă. Legătura lor a durat șapte ani, iar, atunci când Picasso și-a găsit o nouă iubită, pe Francoise Gilot, Dora a fost extrem de dezamăgită.

Picasso pretindea că prietenii și cunoștințele sunt inspirația sa. Se poate spune că a fost aproape iresponsabil în aventurile sale năvalnice, însă relațiile sale cu femeile i-au alimentat forța creatoare. Viața amoroasă a lui Picasso este una dintre trăsăturile fascinante ale personalității sale.

Marcelle Humbert, căreia Picasso îi va spune Eva. Ea îl va inspira pentru multe dintre lucrările sale; Picasso a suferit foarte mult din pricina morții timpurii a acestei femei.

Natură moartă, 1914

Eliberare de sub povara sărăciei

Picasso avea 27 de ani când cubismul i-a schimbat viața. Picturile sale au continuat să se vândă foarte bine, fapt care i-a adus o schimbare a statutului financiar. S-a mutat, împreună cu iubita sa, Fernande Olivier, din clădirea mizeră Bateau Valoir într-un apartament stilat, modern, cu vedere către un pâlc de copaci și cu o iluminare perfectă pentru un atelier de pictură. Picasso a ales un mobilier scump, din lemn de mahon și un pian mare. Într-adevăr, viața sa se schimbase considerabil.

În 1910, cei doi se vor muta într-un orășel din munții Pirinei. Treptat, Picasso devenea celebru. Prima expoziție a lucrărilor sale în America a fost organizată în anul 1910. Cu toate acestea, între Picasso și Fernande se va produce o ruptură: Picasso se îndrăgostise de Marcelle Humbert. A părăsit-o pe Fernande și s-a mutat într-o vilă din nordul Avignonului cu Marcelle, pe care o alinta cu numele de Eva.

După ce a întâlnit-o pe Eva, Picasso a simțit un nou fior creator pentru lucrările sale. Multe dintre picturi vor fi dedicate acestei femei. Relația lui Picasso cu Fernande se va încheia în 1913; durase aproape 10 ani.

Deși lucrările sale încă se vindeau foarte bine, Picasso și-a asumat riscul de a fi admirat numai de adepții cubismului. Experimental, Picasso s-a decis să dezvolte curentul care l-a făcut faimos, creând lucrări în stilul cubismului sintetic, care se bazează pe utilizarea colajelor.

Alături de Pablo Picasso, Georges Braque a reprezentat forța motrice a mișcării cubiste.

Război și moartea Evei

Odată cu asasinarea prințului Franz Ferdinand și a soției sale la 28 iunie 1914, Europa a fost aruncată în Primul Război Mondial. Anul următor, Braque a fost înrolat în armata franceză și, treptat, mulți alți prieteni din Paris ai lui Picasso vor fi implicați în război. Singurul prieten care nu a plecat pe front a fost Max Jacob. Parisul devenise sumbru și mohorât odată cu pierderea atâtor talente artistice.

Picasso va suferi și o imensă pierdere personală în această perioadă; în iarna anului 1915, Eva moare de tuberculoză. Picasso a fost devastat și s-a mutat din casa pe care a împărțit-o cu Eva, într-o locuință modestă de la periferia Parisului.

Străluciri și umbre

"Portrait d'adolescent en Pierrot," 1922

Jean Cocteau

UN ADMIRATOR CELEBRU al cubismului a fost Jean Maurice Eugène Clément Cocteau (5 iulie 1889 – 11 octombrie 1963), poet, romancier, dramaturg, desenator, impresar de box, scenarist și regizor. Sergei Diaghilev, maestrul rus al baletului, i-a cerut lui Cocteau să scrie un scenariu. La rândul său, Cocteau l-a solicitat pe Picasso ca designer al producției artistice ce avea să fie pusă în scenă sub numele de „Parada". Picasso a acceptat această propunere bucuros și a plecat spre Roma pentru a începe colaborarea cu baletul rus în februarie 1917.

Picasso trecea printr-o perioadă grea, din cauza pierderii Evei și a mai multor prieteni în război, dar, odată cu trecerea timpului, depresia sa se va diminua. La Roma a rămas impresionat de frumusețea artei romane clasice și de grația balerinelor pe care le-a cunoscut. Această experiență i-a adus un nou suflu creator.

Pianistul Erik Satie a compus muzica pentru spectacolul de balet „Parada" care a fost pus în scenă în data de 17 mai 1915, la Paris și a înregistrat un succes colosal. Câteva luni mai târziu, reprezentația artistică a avut loc în Barcelona; aici, Picasso a fost întâmpinat călduros de vechii săi prieteni.

Căsătoria cu Olga

Picasso s-a îndrăgostit de una dintre balerinele rusoaice, Olga Khoklova, care era fiica unui general rus. Nu era o balerină de renume, dar era foarte atrăgătoare. Spectacolul de balet a plecat în turneu în America de Sud, dar Olga nu s-a mai alăturat trupei, rămânând cu Picasso. La sfârșitul anului 1917, cei doi s-au mutat împreună în Paris. S-au căsătorit într-o biserică ortodoxă rusească, în decembrie 1918 – Jean Cocteau și Max Jacob au fost martorii acestei căsătorii – și s-au instalat într-o casă luxoasă cu două nivele.

Picasso, lucrând la construcția scenei pentru spectacolul de balet „Parada", în anul 1915. Colaborarea cu baletul i-a adus lui Picasso o nouă satisfacție artistică, diferită de cea oferită de pictură.

▲ Multitalentatul artist Jean Cocteau. Pornind de la prima lor colaborare în cadrul spectacolului de balet „Parade", Picasso și Cocteau vor rămâne prieteni pe viață.

▲ O fotografie a lui Picasso și a Olgăi, realizată după căsătorie. Aspectul personal al lui Picasso începuse să fie deja influențat de către soția sa, după gusturile ei burgheze.

Picasso avea 37 de ani, iar Olga 28.

Căsătoria lui Picasso cu Olga a reprezentat o schimbare totală în viața sa. Locuise și cu alte femei înainte, dar Olga a fost singura cu care s-a și căsătorit. Olga era obișnuită cu un stil de viață burghez pe care a încercat să îl imprime și soțului ei. Cumpărau haine scumpe și mobilier extravagant. Organizau petreceri la care participau foarte mulți invitați.

Acest nou stil de viață i-a oferit lui Picasso câteva noi oportunități de interacțiune cu vechii săi prieteni. Georges Braque fusese rănit în război și trimis acasă, dar a fost dezgustat de noile apucături burgheze ale lui Picasso. Treptat, vechii săi prieteni s-au înstrăinat de el.

▼ Sergei Diaghilev (stânga), figura centrală a baletului rus. Lucrarea acestuia va reprezenta o adevărată axă prin intermediul căreia mulți artiști ai secolului al XX-lea vor interacționa.

Cubism și realism

După experiențele sale în Roma, Picasso a realizat mai multe picturi într-un stil mai degrabă tradițional decât cubist. Mulți dintre susținătorii lui Picasso l-au acuzat de faptul că a abandonat cubismul; unii dintre ei l-au considerat chiar trădător al cauzei lor. Cu toate acestea, nu se putea spune că Picasso a renunțat la cubism; pur și simplu experimenta realismul în timp ce, în paralel, își continua lucrările cubiste.

Tablourile sale au continuat să se vândă la prețuri mari ceea ce i-a permis să trăiască în lux. La 21 februarie 1921 se naște fiul lui Picasso și al Olgăi, care se va numi Paolo. Picasso a realizat multe schițe care o înfățișează pe Olga alăptând copilul sau cântând la pian. Ele sunt o dovadă clară a iubirii pe care Picasso o purta soției și fiului său. Cu toate acestea, nu se putea adapta stilului de viață burghez pe care soția sa îl adopta. Treptat, intensitatea pasiunii sale pentru Olga a început să scadă.

Versiune diferită

DRAGOSTE PENTRU MEDITERANA

Picasso era obișnuit cu zilele însorite din regiunea Mării Mediterane. Parisul era un oraș extrem de stimulant pentru un artist, dar clima din această zonă nu era îi era deloc prielnică. Încă din luna de miere, în anul 1918, Picasso a început să meargă frecvent în vacanțe pe coasta mediteraneană.

În prima jumătate a anilor '20, Picasso realizase mai multe lucrări al căror motiv era marea. Imaginea oamenilor în aceste picturi va trece printr-o metamorfoză majoră, datorată influenței suprarealismului; oamenii sunt reprezentanți în forme nemaivăzute până atunci.

Deși talentul lui Picasso s-a dezvoltat mai întâi în Paris, sensibilitatea sa creativă s-a conturat liber la Marea Mediterană. Marea a fost un izvor nesecat de inspirație pentru impulsul creator al lui Picasso.

▲ Picasso și prietenii săi pe malul mării în anii '20.

Șoc și suferință

Suprarealism

PICASSO DEVENISE tot mai nemulțumit de sensibilitățile burgheze ale soției sale și de incapacitatea acesteia de a vedea în arta lui altceva decât o sursă de venit. La rândul ei, Olga era mâhnită de stilul libertin al soțului ei, în special în ceea ce privește femeile. Treptat, relația lor s-a răcit, iar pentru Picasso situația era apăsătoare. Nu se mai putea simți în largul său, nici măcar în atelier.

Pornind de la această stare de fapt, Picasso a pictat „Dans", tablou finalizat în iunie 1925, pe când avea 43 de ani. Asemeni picturii „Domnișoarele din Avignon", care a reprezentat startul mișcării cubiste, „Dans" a șocat lumea artistică. Lucrarea este realizată în culori vii, iar cele trei apariții omenești par să „atace" privitorul. Stresul și furia din viața personală a lui Picasso sunt captate și apoi redate prin această lucrare.

Caracterul exploziv al lucrării intitulate „Dans" nu deriva numai din insatisfacția din viața personală a lui Picasso. Se poate spune că lucrarea a fost, de asemenea, influențată de mișcarea suprarealistă, care va apărea pe scena artistică în 1924. Cu siguranță, nevoia lui Picasso de noi forme de expresie a fost împlinită de inovațiile aduse de suprarealism. Indiferent care ar fi motivele, stilul artistic al lui Picasso se transforma din nou.

▲ Portretul lui Picasso executat de fotograful Man Ray. Man Ray a fost unul dintre inițiatorii dadaismului care a influențat mișcarea suprarealistă târzie.

Versiune diferită

SUPRAREALISMUL

Mișcarea culturală suprarealistă a fost inițiată la începutul anilor '20 și este recunoscută pentru lucrările artistice vizuale și pentru scrierile membrilor acesteia. Lucrările se caracterizează prin prezența unui element surprinzător, juxtapuneri neașteptate și argumente non sequitur; cu toate acestea, artiștii și scriitorii suprarealiști considerau operele lor ca fiind o expresie a mișcării filozofice; liderul mișcării suprarealiste, André Breton afirmase clar că suprealismul este, înainte de orice, o mișcare revoluționară. În prima jumătate a secolului XX, suprarealismul a avut o puternică influență asupra artiștilor europeni. Mișcarea culturală a fost inițiată ca o provocare la tendințele artistice tradiționale; printre figurile centrale ale acesteia se numărau și pictori manieriști, precum Max Ernst și Salvador Dali. Nucleul mișcării era reprezentat de Breton, Paul Eluard și Louis Aragon.

Însuși Picasso a fost absorbit de mișcarea suprarealistă; în anii '30 scria diverse lucrări suprarealiste. În plus, sarcina Mariei-Therese și despărțirea de soția sa Olga l-au îndemnat să se implice în mișcarea suprarealistă. Picasso va face însemnări vii, dinamice, fără semne de punctuație și care îi veneau în minte atât în limba franceză, cât și în spaniolă. De asemenea, tot în această perioadă, a încercat să scrie și piese de teatru: în anul 1941 a scris „Dorința prinsă de coadă", iar după război, în 1951, „Cele patru fetițe". Nu se poate spune că exprimarea lui Picasso prin intermediul altor forme de artă este la fel de apreciată precum picturile sale. Cu toate acestea, scrierile sale prezintă un fascinant traseu al influenței exercitate de suprarealism asupra lui Pablo Picasso.

▲ Poetul André Breton, fondatorul suprarealismului. Mișcarea a avut un impact mai puternic decât orice alt curent pentru arta secolului XX.

▼ „Dans", lucrarea din 1925 a lui Picasso. Breton vorbește despre aceasta în opera sa intitulată „Suprarealism", oferind-o ca exemplu al mișcării.

Cea mai grea perioadă din viața lui Picasso

În ianuarie 1947, Picasso, în vârstă de 47 de ani, a întâlnit întâmplător pe stradă o tânără de 17 ani. Numele ei era Marie-Therese. Picasso era deja celebru, însă Marie-Therese nu auzise de el.

Marie-Therese i-a fost model lui Picasso pentru picturile sale. O iubea din toată inima; tinerețea, trăsăturile sale amețitoare și sensibilitatea vulcanică constituiau pentru Picasso tot atâtea motive de inspirație. Au închiriat o cameră în apropierea casei lui Picasso, dar acest lucru a fost ținut secret pentru mai mulți ani.

În 1931, Picasso a cumpărat un conac construit în secolul al VII-lea situat la periferia Parisului, în care a locuit cu Marie-Therese. S-a adâncit în pasiunea și lucrările sale și a încercat să realizeze gravuri și sculpturi.

Frumusețea Mariei-Therese l-a inspirat foarte mult în această perioadă. Încă de prima dată când a întâlnit-o, Picasso i-a spus că ei vor reuși să se împlinească împreună, iar vorbele sale s-au adeverit. Marie-Therese l-a eliberat din viața posomorâtă de familie pe care o avusese cu Olga și i-a creat premisele pentru a urca noi culmi artistice.

▲ Străzile orașului Guernica, astăzi. A fost reconstruit în totalitate după atacul german.

▸ Francisco Franco. Revolta lui Franco a dus la izbucnirea unui război civil de durată în Spania.

▲ Dora Maar (stânga) și Lee Miller. Amândouă se ocupau cu fotografia, iar Maar și picta. Dora Maar a realizat o cronică fotografică a creării tabloului „Guernica" și a fost model pentru pictura „Femeie plângând".

Vremuri tumultoase

Era războiului

PICASSO ȘI-A PETRECUT vara anului 1939 cu noua sa iubită, Dora Maar. Europa era cuprinsă de haos. Germania și Italia interveniseră în Războiul Civil Spaniol și părea că războiul se poate extinde pe întreg continentul, în orice moment. Când Picasso s-a întors la Paris în luna august, orașul era cuprins de rumoare, preconizându-se intrarea în război. La 1 septembrie, germanii au invadat Polonia și Anglia, iar Franța a răspuns declarând război Germaniei. Începuse cel de-al Doilea Război Mondial.

Picasso voia să dispară din calea războiului. Împreună cu Dora a plecat spre o stațiune. A închiriat etajul superior al unei clădiri cu priveliște către ocean. Era dificil să câștige din pictură în această perioadă în care arta nu era o prioritate. Cu toate acestea, Picasso a continuat să lucreze.

A stat pentru multă vreme departe de tumultul războiului. În iunie, naziștii au atacat zona în care locuia. Mulți oameni erau îngrijorați de siguranța artistului celebru și i-au oferit adăpost peste hotare, dar Picasso a refuzat. S-a reîntors la Paris unde și-a stabilit atelierul de lucru.

Viața lui Picasso la Paris a fost dificilă, însă artistul a continuat să se dedice activității sale. Își vizita soția și fiica săptămânal și socializa cu membrii comunității artistice ai cafenelelor pariziene.

Picasso, în atelierul său, în preajma anului 1940.

În timp ce Parisul se afla sub ocupație nazistă, Gestapo-ul a năvălit în casa lui Picasso. Hitler considera că Picasso este un artist radical care exprima atitudini anti-fasciste în lucrările sale. Unul dintre membrii Gestapo-ului l-a întrebat dacă el este cel care a pictat „Guernica". Picasso a răspuns că fasciștii sunt responsabili pentru această creație. Era hotărât să nu se umilească în fața naziștilor.

În această perioadă Picasso o întâlnește pe Francoise Gilot, pictorița de care îl va lega o altă iubire.

Aceasta a început să îl viziteze pe Picasso la atelierul său în 1943 pe când acesta avea 62 de ani și, în același an, au început să locuiască împreună. Ca și în cazul celorlalte iubite ale lui Picasso, imaginea ei va apărea frecvent în lucrările artistului.

Eliberarea Parisului

Războiul a așternut peste lucrările lui Picasso un văl înnegurat. Picturile sale din prima jumătate a anilor '40 sunt zugrăvite în nuanțe sobre și transmit o atmosferă amenințătoare. Utiliza des minotaurul ca motiv al picturilor sale. Începuse chiar să folosească deșeuri în lucrările sale. Una dintre acestea, „Capul minotaurului" (1943), este realizată din ghidonul și șaua unei biciclete.

Pentru Picasso, vitregiile războiului au făcut inevitabilă apariția unei adevărate crize artistice.

Omul-cheie

ADOLF HITLER

Adolf Hitler a fost unul dintre cele mai odioase personaje din istorie. El a condus Europa în al Doilea Război Mondial și a încercat să îi extermine pe evrei. Inițial, Hitler și-a dorit să devină pictor. De două ori a încercat să intre la o școală de arte din Viena, dar nu a reușit. Unele dintre picturile lui Hitler se mai păstrează și astăzi. Sunt reușite din punct de vedere tehnic, însă lipsite de originalitate. A renunțat la artă și a intrat în politică. Era carismatic și a reușit să devină Cancelarul Germaniei în 1934. L-a susținut pe fascistul Francisco Franco în Războiul Civil Spaniol și a bombardat orașul Guernica.

În 1937, Hitler a organizat o expoziție a ceea ce el considera a fi artă „decadentă". A denunțat diferitele mișcări artistice ale secolului al XX-lea ca fiind corupte moral și cu potențial de a distruge ordinea naturală a lucrurilor. Suprarealiștii, Școala Bauhaus și lucrările expresioniste ale lui Oscar Kokoschka au fost date ca exemplu în acest sens. Hitler a comandat și raidul Gestapo-ului în casa lui Picasso, părând a vrea să se răzbune pe artiștii la ale căror abilități el însuși nu reușise să ajungă.

Naziștii considerau arta erei clasice superioară lucrărilor moderne „decadente".

Pe măsură ce războiul lua amploare, Picasso va avea parte și de alte evenimente tragice. Vechiul său prieten, Max Jacob a fost trimis într-un lagăr de concentrare pentru că era evreu; a murit în primăvara anului 1944. Picasso ieșea rar din casă în această perioadă, dar a participat la ceremonia funerară a vechiului său prieten.

În cele din urmă, lucrurile vor lua o întorsătură pozitivă, atât pentru Picasso, cât și pentru Franța, în general. Deși sub ocupația nazistă s-a aflat într-o perioadă extrem de grea, Parisul s-a eliberat, în cele din urmă, în anul 1944. Eliberarea a fost favorizată de o revoltă a Rezistenței Franceze împotriva garnizoanei germane din Paris. Pe 24 și 25 august, membrii rezistenței FFI (Forțele Franceze din Interior) au primit susținerea Armatei Franceze pentru Eliberare; revolta s-a transformat într-un război civil, cu baricade, mitraliere și tancuri, îndreptate împotriva naziștilor și a Miliției franceze, forță paramilitară creată de Germania nazistă. În ziua eliberării Parisului (25 august 1944), prietenii și cunoștințele lui Picasso l-au vizitat în atelierul său, fiind îngrijorați pentru starea lui; voiau să verifice dacă totul este în regulă cu acesta. Zeci de persoane au trecut prin atelierul său în aceea zi, iar Picasso a fost profund impresionat de acest gest.

În octombrie, Picasso s-a înscris în Partidul Comunist. A explicat faptul că lucrările sale nu au fost făcute pentru plăcerea proprie și că a învățat că fiecare om trebuie să lupte pentru credințele sale. Intrarea lui Picasso în Partidul Comunist a reprezentat, de fapt, o reacție extremă față de nazism. Mulți alți artiști i-au călcat pe urme, înscriindu-se în partid la scurt timp după eliberarea Parisului.

▲ Parisul a fost eliberat de Forțele Aliate la 25 august 1944.

▲ Picasso a primit castelul Grimaldi din Antibes în 1946. Îl utiliza ca atelier de pictură. Astăzi a devenit muzeul Picasso.

▲ Picasso și Franceise Gilot, iubita acestuia, care i-a fost alături în toată perioada de haos cauzată de război - captură din filmul „Picasso, artist si demon" (1996).

Un vulcan în erupție

▲ Actrița Brigitte Bardot l-a vizitat pe Picasso la Vauvenargues, în 1956. Între Picasso și industria cinematografică s-a creat o strânsă legătură, odată cu realizarea unui documentar, în 1955, privind creația sa.

Reluarea activității

În septembrie 1946, muzeul din Antibes (o regiune balneară din Franța) i-a concesionat un castel. A fost încântat de această nouă achiziție. A locuit acolo cu Francoise și a realizat numeroase planuri și schițe.

Fiul lui Picasso și al lui Francoise, Claude, se naște în mai 1947. Întreaga familie se va muta în orașul Vaullaris în 1949, iar în luna aprilie a aceluiași an se naște fiica sa, Paloma. Picasso începe să lucreze cu ceramică. Deseori, în timpul liber, Picasso se relaxa înotând. Avea aproape 70 de ani, dar era la fel de activ, în ciuda vârstei înaintate. Într-un singur an a realizat peste 600 de lucrări în ceramică; prietenul său, Jaime Sabartes l-a descris ca fiind un vulcan în continuă erupție.

Relația dintre Picasso și copiii săi era foarte bună, însă se pare că Francoise acumulase în timp multe insatisfacții. În cele din urmă ea se va muta la Paris împreună cu copiii. Este momentul în care Picasso va începe o relație cu Jacqueline Roque, o femeie care i-a fost prezentată de către o cunoștință. Jacqueline avea 29 de ani și divorțase de curând.

Picasso era deja celebru la această dată, făcând obiectul atenției mass-media. Pentru a scăpa de gura presei, în 1955 și-a cumpărat o vilă retrasă în Cannes. În același an, Henri-George Clouzot a regizat filmul „Misterul Picasso". În film apare însuși Picasso. Astfel, procesul creației sale a fost prezentat într-un film de care Picasso a fost mulțumit.

Ultimii ani petrecuți în lux

În anii săi de glorie, Picasso a dus o viață de lux. În 1958 a cumpărat un castel în Vauvenargues, în apropierea orașului natal al idolului său, Cézanne. Și-a mutat în castel colecția de picturi ale marilor artiști, precum Cézanne și Van Gogh. Soția sa, Olga, moare în 1955; Picasso se căsătorește cu Jacqueline în 1961. Avea 79 de ani.

Castelul din Vauvenargues avea o construcție impresionantă care l-a inspirat pe Picasso, fiind un loc ideal pentru artist. În iulie 1961 s-a mutat în orășelul Mougins .

La data de 1 mai 1970 a fost organizată o expoziție impresionantă a lucrărilor de succes ale lui Picasso. Deși avea 89 de ani, oamenii au fost uimiți de vitalitatea lucrărilor sale.

Chiar și după vârsta de 90 de ani, energia creativă a lui Picasso nu a fost diminuată.

În data de 8 aprilie 1973, deși era ora prânzului, Picasso nu ieșise din dormitor. Nu se simțea bine de câteva zile. La ora 11:40, soția i-a dus micul dejun și ziarul, dar Picasso nu mai respira.

Clipe personale

MOTIVUL PORUMBEILOR

În piața centrală din Malaga, orașul natal al lui Picasso se adunau mulți porumbei. O lucrare timpurie a lui Picasso redă imaginea aripilor întinse ale porumbeilor, evocând încântarea sa copilărească față de frumusețea păsărilor.

Porumbeii vor deveni un motiv important în opera lui Picasso, prezent în numeroase lucrări. În plus, după înscrierea în Partidul Comunist, a avut și mai multe oportunități pentru a-l pune în practică, date fiind solicitările partidului pentru tablouri care să simbolizeze pacea și libertatea.

La o conferință internațională din 1949, picturile înfățișând porumbei au fost văzute de mulți oameni. Unii spun că picturile sale au făcut ca porumbelul să devină simbol al păcii. Gingașele păsări pe care Picasso le admirase în copilărie deveniseră astfel, prin picturile sale, o emblemă a păcii.

▲ Castelul din Vauvenargues avea o construcție impresionantă care l-a inspirat pe Picasso.

◂ Ultima iubită a lui Picasso, Jacqueline Roque. S-au căsătorit în 1961; ea avea 37 de ani, iar Picasso, 79.

▴ Picasso, dându-le indicații fiilor săi privind pictura. Claude este în stânga, iar Paolo în dreapta sa. Picasso era destul de în vârstă pentru a putea fi bunicul fiilor săi.

Cortina căzuse peste viața turbulentă a maestrului. A murit liniștit și fără suferință. Conform dorinței sale, la ceremonia funerară au participat numai apropiați. Picasso a fost înmormântat în Vauvenargues, iar lucrarea acestuia, „Femeie cu vază", a fost folosită ca monument la locul său de veci.

Astfel s-a încheiat viața maestrului care a revoluționat arta secolului XX. De unde această putere aproape supraomenească și această forță conceptuală? Pe ultima pagină a unui dosar cu schițe, cu 10 ani înaintea morții sale, Picasso nota: „Pictura este mai puternică decât mine, întotdeauna mă determină să fac după cum vrea ea."

Picasso (în centru, cu pălărie) și Jean Cocteau la o coridă, în anul 1955.

Drama care a creat „Guernica”

Realismul fotografic nu este posibil în pictură. Cu toate acestea, capodopera lui Picasso, „Guernica” reușește să redea intensitatea și ororile războiului, cu o fidelitate mult mai mare decât orice altă lucrare în orice altă formulă artistică. De ce este considerată o capodoperă această pictură pe care Picasso a realizat-o în numai o lună?

Rezistență la fascism

GUVERNUL REPUBLICAN SPANIOL îi comandase deja lui Picasso realizarea unei picturi murale imense pentru decorarea pavilionului spaniol la Expoziția Internațională de la Paris [în cadrul Târgului Internațional din Paris din 1937]. Situația politică haotică din Spania l-a inspirat pe Picasso să picteze „Guernica". Depresia economică din Spania a aruncat țara într-o situație de instabilitate politică. Lovitura de stat a generalului Rivera a avut loc în 1923. Rivera a creat o dictatură militară în timpul lui Alphonse al XIII-lea. Bombardarea orașului Guernica l-a inspirat pe Picasso pentru pictura murală. Fotografiile șocante în alb și negru care au apărut în ziare după bombardament au avut un impact atât de zguduitor, încât, în 15 zile, Picasso lucra deja la elementele finale ale picturii murale. După ce a făcut înconjurul lumii, sensibilizând opinia publică cu privire la războiul civil din Spania, „Guernica" a devenit o lucrare de referință. În plus, lucrarea a prevestit și ororile care aveau să urmeze, peste numai câțiva ani, în cel de-al Doilea Război Mondial. Pictura reprezintă

▲ Adolf Hitler și Francisco Franco. Orașul Guernica a fost bombardat ca urmare a alianței între cei doi dictatori.

Războiul civil din Spania a agitat întreaga Europă, îngrijorată de perspectiva unui alt război mondial.

Sper că lucrările mele vor contribui în viitor la prevenirea izbucnirii altor războaie.

suferințele victimelor de război și amintește de îngrozitoarele aspecte prin care acești oameni au trecut. Astfel, „Guernica" a depășit limitele evenimentului care a inspirat realizarea sa, devenind un simbol etern asupra căruia pot reflecta următoarele generații.

„Guernica" este o pictură masivă. Pânza ei măsoară 3,28 metri în înălțime și 6,8 metri în lățime. Descrie chipurile oamenilor chinuiți de suferință în încercarea lor de a se salva. Structura monotonă a compoziției exprimă deznădejde și tristețe. Este în același timp una dintre cele mai mari capodopere ale lui Picasso și una dintre picturile reprezentative ale secolului XX.

Cu toate acestea, sentimentele anti-monarhiste și anti-dictatoriale erau puternice în țară, iar facțiunea republicană a câștigat o victorie răsunătoare în districtele urbane în 1931. Regele a fugit în exil, iar monarhia s-a prăbușit.

A fost înființat un nou cabinet, republicanii progresând în reformele lor democratice; cu toate acestea, părea că haosul politic în care se afla țara nu se va încheia niciodată. Conservatorii s-au adunat în jurul generalului Francisco Franco și s-au revoltat în 1936; războiul civil a izbucnit în luna iulie.

La acea vreme Picasso locuia în Paris. Era foarte îngrijorat de soarta Spaniei. A susținut cu fermitate republicanii democrați. La rândul lor, aceștia l-au recompensat pe Picasso, numindu-l director onorific al muzeului de artă Prado, distincție pe care a acceptat-o în septembrie 1936.

În luna ianuarie a anului 1937 a fost bombardat orașul Malaga, locul natal al lui Picasso. Acesta și-a exprimat indignarea față de eveniment în lucrarea din 1937, intitulată „Visul și minciuna lui Franco", în care critica fascismul și Războiul Civil Spaniol.

Vechea capitală bască este distrusă

Războiul Civil Spaniol devenea tot mai extins și intens; republicanii democrați făceau eforturi pentru a promova lucrările lui Picasso și ale altor artiști spanioli. Astfel, Picasso a fost însărcinat cu realizarea unei picturi care avea să decoreze pavilionul spaniol la Târgul Internațional din Paris organizat în anul 1937. Picasso a acceptat bucuros această misiune și s-a mutat într-un atelier spațios pentru a începe lucrul la proiect. Aceasta este perioada în care află de evenimentele înfiorătoare din Spania: orașul Guernica din regiunea bască fusese în totalitate distrus.

La data de 26 aprilie 1937, armata germană a bombardat Guernica la ordinul lui Francisco Franco. Populația orașului era total nepregătită pentru acest bombardament care nu a făcut niciun fel de distincție între civili și țintele militare. A durat peste trei ore; aproximativ 3000 de bombe au fost lansate asupra orașului. Localitatea a fost făcută una cu pământul: circa 1700 de oameni au fost uciși.

Armata germană afirma că orașul Guernica a fost distrus pentru că era înțesat de rețele de gherilă, dar nu acesta era adevărul. Motivul real era faptul că Guernica reprezenta vechea capitală bască, un simbol al naționalismului și al separatismului basc. Franco intenționa să îi elimine, pur și simplu, pe cei care i se opuneau.

▲ Picasso a combinat mai multe tehnici artistice într-o manieră absolut unică și inovatoare în capodopera sa „Guernica".

Dezastrul provocat de atacul asupra orașului Guernica l-a inspirat pe Picasso să creeze pictura murală pentru Târgul Internațional de la Paris. Prin această lucrare, artistul își va exprima dezgustul și furia față de îngrozitorul eveniment.

Pictura care simbolizează ororile secolului XX

Picasso spera că lucrările sale vor avea forța de preveni izbucnirea altor războaie. Când a auzit de tragedia din Guernica, pur și simplu s-a retras în pictură; tabloul va reaminti lumii despre nenorocirile provocate de acest eveniment.

„Guernica" prezintă oameni, animale și clădiri devastate de atacul german. Lângă o femeie care își jelește pruncul ucis în bombardament stă un taur. Un cal este spintecat de o lance. Pictura abundă de imagini îngrozitoare. Picasso a combinat toate tehnicile artistice pe care le studiase până atunci, inclusiv pe cele suprarealiste și cubiste, într-o manieră absolut unică și inovatoare. Lucrarea a avut un succes răsunător.

Din punct de vedere al compoziției, ea reprezintă o „abdicare" de la eforturile anterioare ale lui Picasso prin utilizarea, în exclusivitate, a negrului, albului și a nuanțelor de gri. La început a folosit experimental culorile, dar apoi a considerat că acestea nu sunt necesare. Reprezentările rigide, sobre, în alb și negru, au contribuit la impactul deosebit asupra privitorilor.

„Guernica" a fost finalizată și expusă la pavilionul spaniol din cadrul Târgului Internațional din Paris din în 1937. Ea ilustrează demonii fascismului și îi face pe privitori să înțeleagă importanța democrației pentru bunăstarea lumii. Au existat păreri conform cărora pictura este prea șocantă, dar cei mai mulți au considerat că aceasta exprimă fidel criza căreia Spania a trebuit să-i facă față în perioada dominației fasciste. Evident, naziștii au denunțat pictura. Cu toate acestea, numărul celor care au criticat-o a fost întotdeauna întrecut de numărul celor care au apreciat-o. Simbolistica picturii s-a bucurat de multe interpretări, însă cea unanim acceptată este aceea de conștientizare a tragediilor care aveau loc în lume în perioada în care Picasso a realizat-o.

„Guernica" a fost prezentată în diferite expoziții și a devenit foarte rapid un simbol al convingerilor antifasciste. Nu a fost expusă, desigur, în Spania lui Franco. În cele din urmă a fost încredințată Muzeului Artei Moderne din New York, după indicațiile lui Picasso, unde a fost păstrată până în 1981, după care a fost readusă în Spania, tot ca urmare a dorinței lui Picasso. În prezent, tabloul se află în muzeul Reina Sofia din Madrid.

▲ Stejarul din Guernica, copacul-simbol al orașului, a scăpat neatins în urma bombardamentului.

SPIRITUL SPANIEI!
PICASSO ȘI CORIDA

Legătura strânsă dintre Picasso și coride

Corida, asemeni dansului flamenco, este una dintre cele mai importante ocazii de divertisment în Spania. Nu se știe cu siguranță care sunt începuturile coridei, însă se pare că a fost organizată pentru prima dată în regiunea Andaluzia din Spania. Coridele se desfășoară duminica în toate orașele importante din Spania, dar iubitorii de animale o consideră o metodă de distracție dură și militează împotriva ei.

Picasso a crescut în Andaluzia, fiind frecvent „expus" frumuseții și violenței pătimașe a coridelor. Una dintre lucrările sale, „Picador", prezintă un toreador. Este un desen pe care l-a realizat la vârsta de 8 ani și al cărui simbol l-a urmărit toată viața.

Mulți alți artiști spanioli au fost fascinați de coride. De exemplu, Francisco De Goya (1746-1828) era atât de înflăcărat în această pasiune, încât a participat el însuși într-o coridă. De Goya a realizat o serie de lucrări care înfățișează istoria coridelor în Spania, tehnicile sale străvechi și picadori celebri.

Imaginea toreadorului

În anul 1933, Picasso a pornit într-o călătorie spre Barcelona, împreună cu prima lui soție, Olga și cu fiul Paulo, pentru a viziona un spectacol de coridă. Experiența îl va determina pe Picasso să utilizeze coridele ca temă pentru lucrările sale; se concentra mai mult pe trăsăturile picadorilor decât pe cele ale taurilor. Deseori, Picasso a pictat toreadori-femei, în încercarea de a portretiza erotismul sălbatic al femeilor. La toate acestea adăuga uneori și imagini din mitologia greacă. Din 1933, minotaurul apare tot mai des în lucrările lui Picasso.

De asemenea, avea și prieteni toreadori. Ei spuneau despre Picasso că are „spiritul unui toreador". Indiferent unde s-ar fi mutat în lume, Picasso a continuat să poarte Spania în suflet, cu tradițiile și istoria ei, iar furia și patima caracteristice coridelor au reprezentat o sursă majoră de inspirație pentru el.

▲ Pentru Picasso, arena de coridă era un loc în care identitatea poporului spaniol putea fi exprimată.

▲ Picasso avea entuziasmul și pasiunea unui copil în zugrăvirea coridelor.

Alţi reformişti ai artei secolului XX

Cu o forţă fără limite, aducea întotdeauna în prim planul creaţiilor sale noi forme de expresie. Cele mai multe dintre operele sale au fost realizate concomitent cu lucrările altor mari artişti ai vremii. Într-o epocă a distrugerii şi a creaţiei, ei au fost preocupaţi de sensul artei şi au păşit pe teritorii artistice neexplorate până atunci.

Geniul pasional care a rămas prietenul de o viață al lui Picasso

Jean Cocteau (1889-1963)

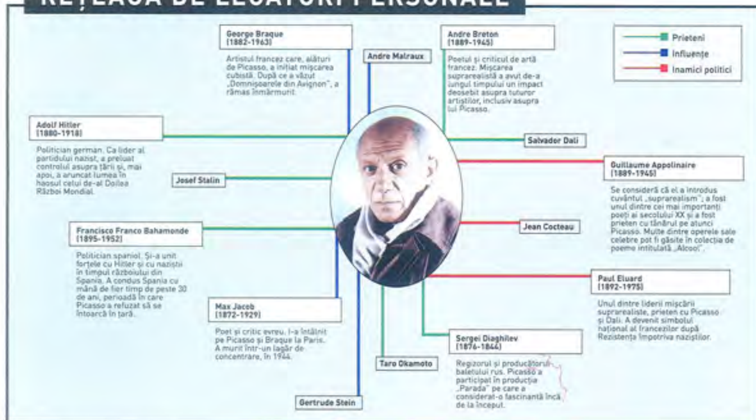

Cocteau s-a născut într-o familie distinsă din Maisons-Laffitte, un orășel mic de lângă Paris. Tatăl său, Georges Cocteau era avocat și pictor amator; s-a sinucis când Cocteau avea 9 ani. La vârsta de 15 ani, Cocteau a plecat de acasă. În ciuda realizărilor sale din domeniul literar și artistic, Cocteau insista cel mai mult asupra poeziei. De fapt, Cocteau era poet, prozator, dar lucrase și în domeniul baletului, în cel cinematografic, făcuse recenzii, dar și desene. I se spunea deseori „omul cu 20 de fețe". Povestirea „Copiii teribili", precum și filmele sale, „Frumoasa și bestia" și „Orfeu" au devenit foarte cunoscute în lumea întreagă.

Cocteau și Picasso s-au întâlnit în cadrul proiectului spectacolului de balet al lui Sergei Diaghilev, intitulat „Parada". După ce a vizionat unul dintre spectacolele lui Diaghilev în anul 1909, Cocteau a fost fascinat și s-a împrietenit cu regizorul rus, făcându-și apoi debutul în lumea baletului. După prima reprezentație cu „Parada" la Paris, Cocteau și-a dat seama că atât pentru el, cât și pentru Picasso, baletul are o semnificație deosebită și din acel moment cei doi au fost legați de o prietenie pe viață. Cei doi împărtășeau și aceeași atitudine față de artă, și anume aceea de a nu se limita numai la o singură expresie artistică, ci mai degrabă de a încerca să exploreze cât mai multe cu putință. Cu toate acestea, uneori, Picasso îl considera pe Cocteau un critic prea dur la adresa artei sale.

Geniul pasional Picasso și multitalentatul Cocteau. Chiar și în prezent, după un secol, prin creațiile lor, acești doi bărbați domină lumea artistică.

REȚEAUA DE LEGĂTURI PERSONALE

▲ Personalitățile din casetele pe fundal gri sunt prezentate în detaliu în acest capitol.

Prozatoarea care a pozat pentru Picasso

Gertrude Stein (1874-1946)

Gertrude Stein (3 februarie 1874 – 27 iulie 1946), poetă și prozatoare americană care a trăit în Franța și care a fost un adevărat catalizator în dezvoltarea artei și literaturii moderne. Viața sa a fost marcată de două relații principale, prima cu fratele său, Leo Stein, în perioada 1874-1914, și cea de-a doua cu Alice B. Toklas, din 1907 și până în ultima clipă a vieții lui Gertude, în 1946. Stein a împărțit salonul său din Paris cu Leo și apoi cu Alice. Pe toată durata vieții sale, Stein a cultivat relații deosebite cu binecunoscuți membri ai mișcării artistice și literare de avangardă din lume.

Încă de la începuturile carierei lui Picasso, Stein a văzut în lucrările sale strălucirile de talent și geniu. Picasso i-a invitat în atelierul său de lucru pe poetul și criticul Max Jacob, sculptorul Vaco Dulio, artistul Canals și sculptorul Manolo Huguet, unde au petrecut zile și nopți, făcând analize asupra artei. Cu toții credeau în stilul artistic al lui Picasso și au făcut tot ce le-a stat în putință pentru a-l ajuta pe pictor să își vândă unele dintre lucrări. În anul 1905, Leo și Gertrude Stein au venit la atelierul de lucru al lui Picasso și au plătit exorbitanta sumă de 800 de franci pentru unul dintre tablourile sale.

Gertrude a locuit în Paris între 1902 și 1932 unde i-a cunoscut pe Picasso, Matisse, Hemingway și Cocteau. În autobiografia sa, Stein povestește despre experiența sa ca model pentru Picasso în iarna anului 1905. Conform spuselor sale, a pozat în 80-90 de ipostaze diferite. Cu toate acestea, Picasso nu a reușit să termine desenarea chipului ei până când s-a întors în Spania; în cele din urmă, în iarna anului 1906 a finalizat portretele fără Gertude Stein. Mai târziu, alături de Ezra Pound și T.S. Elliot, Gertude Stein s-a înscris în seria celor mai importanți autori ai literaturii moderne. Era cunoscută drept reprezentanta cubismului literar, iar numele său a rămas în analele literaturii secolului XX.

Cele mai cunoscute opere ale sale sunt „Trei vieți", „Autobiografia lui Alice B. Toklas" și „Doctor Faustus aprinde luminile".

Faimosul politician rus, căruia Picasso i-a făcut portretul

Iosif Visarionovici Stalin (1879-1953)

„Stalin" a fost un pseudonim literar utilizat de Iosif Visarionovici Djugașvili, care, în limba georgiană se traduce prin „bărbat de fier". S-a născut în Munții Caucaz, în Georgia, iar după Revoluția din octombrie 1917, a devenit una dintre figurile centrale ale Partidului Comunist, condus în acea perioadă de Vladimir Ilici Lenin. Când Lenin s-a îmbolnăvit, Stalin i-a luat locul în conducerea partidului. După moartea lui Lenin, în 1924, Stalin i-a înlăturat pe rivalii săi, Troțki, Zinoviev, Buharin și a exercitat un control total asupra partidului și a țării. Între 1936 și 1938, în perioada Marii Epurări, Stalin s-a angajat într-o serie întreagă de acțiuni de represiune.

Între Picasso și Stalin nu a existat niciun fel de legătură. Singurul lucru care îi apropie într-un fel este faptul că Picasso, împreună cu mulți alți artiști, a decis să se înscrie în Partidul Comunist Francez după ce Parisul a fost eliberat de sub ocupația germană. În octombrie 1944, vestea înscrierii artiștilor în Partidul Comunist a șocat opinia publică, însă Picasso și-a motivat decizia în fața jurnaliștilor, astfel: „Decizia de a mă înscrie în Partidul Comunist are logică din perspectiva artistică personală. În Franța, Rusia sau în patria mea natală, Spania, cei mai curajoși au făcut deja acest lucru." Înscrierea în Partidul Comunist reprezenta în acele vremuri o reacție împotriva naziștilor și, de asemenea, simboliza susținerea lui Stalin. În cadrul Marii Conferințe de pace din 1949, Picasso a fost însărcinat să realizeze afișele partidului.

În anul 1953, Picasso a fost solicitat să picteze portretul lui Stalin pentru revista „Literatura franceză". Portretul nu îl prezenta pe Stalin ca marele lider al Partidului Comunist ale cărui idei și acțiuni au influențat milioane de oameni de pe continent, ci mai degrabă ca pe un om slab, sensibil. Acest fapt a cauzat o dezbatere aprinsă în cadrul partidului, iar Picasso și-a atras o serie de antipatii ca urmare a acestei lucrări considerate „nerealiste".

Marele scriitor care a organizat o expoziție a picturilor lui Picasso

Andre Malraux (1901-1976)

Malraux este unul dintre cei mai importanți prozatori ai secolului al XX-lea; de asemenea, a activat ca politician și critic de artă. Era cunoscut drept „activist literar".

Malraux a fost trimis în Indochina și, la scurt timp, a început să critice acțiunile imperialiste franceze. În 1925, s-a mutat în China unde a scris „Calea regală" și „Ispita occidentului". Principala sa operă care a dobândit recunoaștere internațională este „Condiția umană" (1933). Odată cu izbucnirea Războiului Civil Spaniol, în 1936, s-a înrolat voluntar în armată. Picasso îl admira pe Malraux și îi aprecia scrierile. Într-una din cărțile sale, Malraux menționează deosebita prietenie care l-a legat de Picasso în acele vremuri.

Malraux avea vaste cunoștințe de artă orientală și occidentală, mai veche sau mai nouă; își făcuse planuri pentru înființarea unui muzeu în aer liber.

După încheierea celui de-al Doilea Război Mondial, a câștigat încrederea lui Charles De Gaulle și a lucrat sub comanda acestuia ca ministru al culturii, începând cu anul 1959, poziție care i-a permis promovarea evenimentelor artistice și istorice pe întreg teritoriul țării. În 1966, cu ocazia celei de-a optzeci și cincea aniversări a lui Picasso a găzduit o expoziție de mare amploare la Paris în onoarea realizărilor marelui pictor.

Omul a cărui operă artistică s-a bucurat de o popularitate însemnată în Spania

Salvador Dali (1904-1989)

Salvador Dali, cu personalitatea sa excentrică și limbajul unic, este, alături de Picasso, unul dintre cei mai renumiți artiști din toate timpurile. Imaginile ceasurilor lichefiate sau ale corpurilor deformate (tehnica „morphing") demonstrează creativitatea sa nestăvilită, reușind să rămână imprimate în memoria privitorului pentru mult timp.

Dali s-a născut în 1904, într-un mic orășel din Catalunia, în Spania. A frecventat cursurile Academiei de Artă San Fernando din Madrid, dar a fost dezamăgit de calitatea acestora; astfel, și-a găsit o slujbă în cadrul muzeului de artă Prado și a studiat arta singur.

Mai târziu s-a mutat în Paris; aici André Breton i-a prezentat mișcarea suprarealistă al cărei membru va deveni în scurt timp. A fost însă îndepărtat de ceilalți membri ai grupului deoarece nu voia să abandoneze propriul său stil artistic.

Dali l-a întâlnit pe Picasso pentru prima dată în aprilie 1926 în Paris. Dali a adus cu el una dintre picturile sale pentru a i-o arăta lui Picasso, care era cu 20 de ani mai în vârstă decât el și căruia îi purta un profund respect.

Cei doi artiști aveau personalități foarte puternice, dar diferite, mai ales în relațiile lor cu femeile. Picasso trecea cu mare ușurință de la o relație la alta, având pasiuni scurte, dar înflăcărate, fapt reflectat și în izbucnirile violente ale tușelor, vizibile în picturile sale. Spre deosebire de Picasso, Dali a iubit o singură femeie, lucru vizibil în operele sale care, sunt mult mai fine și mai liniștite decât cele ale lui Picasso, demonstrând o viață emoțională mult mai stabilă.

Artistul japonez care a fost influențat de geniul lui Picasso

Okamoto Taro (1911-1996)

În 1970, expoziția artistică din Osaka găzduia o lucrare-simbol denumită „Turnul soarelui"; aceasta aparținea artistului japonez Okamoto Taro, cel care a devenit celebru pentru cuvintele „Arta este un chin". Okamoto s-a născut în anul 1911, într-o familie de artiști; tatăl său, Ippei, desena manga, iar mama sa, Kanoko, era prozatoare. A început să studieze pictura în ulei la Academia de Artă din Tokyo, iar în 1930 s-a mutat cu familia sa în Europa, rămânând în cele din urmă în Paris. A studiat filozofia, psihologia și etnologia la departamentul de filozofie al Universității din Paris; și-a prezentat lucrările într-o faimoasă expoziție de artă franceză. Mai târziu se înscrie în asociația „Abstracție și creație". În anul 1940, înainte de a se întoarce acasă, a legat prietenii cu artiști precum Hans Arp, Robert Droney, Pierre Mondrian, Vasili Kandinsky și filozoful George Bataille.

Când Okamoto Taro a ajuns în Europa, Picasso devenise deja centrul avangardismului și era cunoscut ca un revoluționar al artei moderne. În 1932, când a luat contact pentru prima dată cu lucrările lui Picasso, Okamoto a fost șocat. S-a îndrăgostit imediat de arta abstractă. Okamoto afirma: „Arta era pasiunea mea; mai apoi a devenit destinul meu."

După război, când a vizitat atelierul de olărit Baliros a avut oportunitatea de a vorbi cu Picasso despre lucrările sale. Pe când se pregăteau să se despartă, și-au strâns mâinile; Okamoto povestește: „era atât de puternic încât am simțit că-mi zdrobește mâna". Această întâlnire i-a provocat lui Okamoto, după cum el însuși spunea, „o senzație imposibil de exprimat în cuvinte". Acesta a fost momentul în care a descoperit nucleul artei lui Picasso.

Fiind specializat în cultura universală, Okamoto a avut misiunea de a explica societății japoneze de după război principiile avangardismului; a fost acceptat de mass-media drept un artist remarcabil al erei televiziunii. Pe măsură ce înainta în vârstă, pasiunea și forța lui Okamoto nu se vor diminua și, asemenea lui Picasso, a continuat să lucreze până în ultimele zile ale vieții sale. Moare în 1996, în urma unui atac de cord. În 1999 s-a deschis Muzeul de artă „Okamoto Taro" în districtul Kanagawa.

Distrugerea şi creaţia care au dat naştere artei moderne

Secolul XX a marcat o epocă de schimbări în lumea artei. Fără spiritul aventuros al lui Picasso, arta modernă probabil că nu ar fi existat. Aproape singur a înlăturat vechile teorii ale artei şi, cu geniul şi curajul său, a pavat drumul către un nou univers artistic. Aşadar, ce traseu a urmat arta modernă după Picasso?

Răspândirea noţiunii de artă

NOȚIUNEA COMUNĂ DE „ARTĂ" semnifica portretizarea oamenilor și a lucrurilor într-o manieră cât mai realistă. Paul Cézanne și mișcarea impresionistă au modificat într-o oarecare măsură această idee, dându-i un contur mai suplu, moment care a marcat punctul de start al artei moderne. Tabloul „Domnișoarele din Avignon" a lui Picasso demonstrează o trecere mult mai vizibilă de la real la abstract.

Până la mijlocul secolului XX, Picasso a pictat, uneori, în stil realist. Totuși, în timp ce „Domnișoarele din Avignon" înfățișează o scenă foarte asemănătoare celor pe care le pictau deseori artiștii post-renascentiști, Picasso adaugă elemente abstracte, precum un nas văzut din profil pe un chip care privește din față. Reacțiile publicului au fost puternice și până și cei care i-au apreciat picturile nu puteau înțelege pe deplin noul stil.

▲ Picasso a utilizat diferite stiluri și modele pentru picturile sale.

Picasso le-a răspuns: „Intenționat am pictat nasul atât de neobișnuit. În acest fel, am concentrat atenția privitorilor asupra nasului". Deși recunoscuse că lucrarea sa arată ciudat, Picasso a subliniat faptul că ea utilizează totuși destule elemente specifice realismului.

Înaintea lui Picasso, unul dintre cei mai mari artiști plastici ai Franței, Dominique Ingres, un admirator înfocat al stilului tradițional al pictorilor romani și greci a fost criticat pentru nuduri. De asemenea, și Cézanne, care a avut o deosebită influență asupra mișcării cubiste, a șocat comunitatea artistică prin lucrările sale. Cu toate acestea, niciunul dintre acești pionieri ai artei nu a deviat total de la principiul portretizării realiste a oamenilor sau a scenelor.

Într-una dintre principalele sale picturi, „Femeie plângând", Picasso a schimbat culorile și formele subiectului, utilizând unghiuri ascuțite, rigide. Rezultatul este o femeie care exprimă astfel emoții mult mai puternice, simbolizând, probabil, suferința și furia lui Picasso față de războiul prin care trecea țara sa.

De la arta primitivă

Contrar predecesorilor săi, Cézanne și Ingres, Picasso putea realiza o pictură, precum „Domnișoarele din Avignon", exagerând trăsături specifice artei primitive.

Așa cum impresioniștii au „descoperit" stampele japoneze și au fost puternic influențați de acestea, cubiștii și suprarealiștii s-au inspirat din arta africană și sud-asiatică și au descoperit o nouă viziune, atât asupra realității, cât și asupra surprinderii ei în pictură.

La începutul secolului XX, studiul antropologiei s-a răspândit în Europa și acest lucru a generat efecte asupra societății. Filozoful George Bataille a cercetat picturile preistorice de pe pereții peșterilor din Lascaux din Franța. Henri Matisse și Paul Gauguin începuseră să folosească și ei această

„Creez pentru mine însumi; nu am nevoie de recunoașterea sau de acordul celorlalți și nici de celebritate sau popularitate."

formă de „artă primitivă" în lucrările lor, dar niciunul nu a mers atât de departe precum Picasso.

Prin intermediul artei primitive, Picasso a putut să demonteze prejudecățile occidentale conform cărora arta trebuie să reprezinte fidel realitatea și să pună accent pe utilizarea imaginației în exprimarea ideilor, și nu a obiectelor.

◂ Amplă expoziție a picturilor lui Picasso prilejuită de cea de-a optzeci și cincea aniversare a artistului.

▴ Muzeul de artă Guggenheim din New York City deține una dintre cele mai mare colecții de artă modernă din lume.

◄ Jackson Pollock a introdus tehnica „action painting" (pictură gestuală) pentru a ilustra mișcarea în tablourile sale.

▲ Piața centrală din Guernica

De exemplu, artistul American Jackson Pollock este considerat unul dintre cei mai de seamă artiști ai stilului abstract, fiind influențat de lucrările lui Picasso din perioada africană a acestuia. Inițial, utiliza și el pensule tradiționale, dar, treptat, a trecut la materiale mult mai moderne. În anul 1942 a fost apreciat la scară internațională pentru picturile sale care par, în mod considerabil, inspirate din cele ale lui Picasso, din perioada cubistă.

Cu alte cuvinte, Picasso considera că indiferent câtă precizie și tehnică se află într-o pictură, aceasta nu va dobândi o semnificație decât în momentul în care artistul va introduce și un anumit element de imaginație. Picasso credea atât de puternic în această idee încât a încercat singur să revoluționeze conceptul tradițional în artă. Mai târziu, mulți dintre urmașii săi au adoptat acest stil și, la rândul lor, s-au revoltat împotriva artei tradiționale.

Arta modernă îi aduce popularitate în America

După perioada albastră și cea roz, Picasso a experimentat negrul și cubismul, apoi arta tradițională și, în cele din urmă, suprarealismul. Stilul său s-a schimbat în funcție de atmosfera artistică a vremii. Cu privire la aceasta, Picasso spunea: „Creez pentru mine însumi; nu am nevoie de recunoaștere sau de consimțământ, și nici de celebritate sau popularitate."

▼ Spre sfârșitul anilor '50, Robert Rauschenberg, reprezentat al modernismului, s-a implicat și în dans.

▲ Muzeul de artă „Pompidou" din Paris. Clădirea muzeului este construită în stil post-modernist și găzduiește numeroase lucrări de artă tradițională și contemporană.

Unii artiști (precum Antoni Clave) au dus mai departe flacăra pasiunii lui Picasso, în calitate de succesori ai acestuia. Atitudinea lui Picasso de respingere a artei tradiționale s-a bucurat de un mai mare ecou în America decât în Europa. De pildă, Gertrude Stein, cea care a cumpărat tablourile lui Picasso pe când acesta nu era încă celebru, era americancă.

A fost dificil pentru colecționarii americani de artă să se alăture comunității celor care colecționau artă tradițională, astfel încât și-au îndreptat atenția spre suprarealism, mult mai repede decât europenii. Muzeul de artă Guggenheim și Muzeul de Artă Modernă au devenit un adevărat nucleu al acestui stil. Americanilor li se datorează popularitatea pe care modernismul a dobândit-o.

Astfel a luat naștere arta modernă americană care continuă direcția insuflată de spiritul îndrăzneț al lui Picasso, cu un avânt încă mai puternic decât în Europa.

▲ Andy Warhol, simbolul „pop art"-ului american, a utilizat deseori în lucrările sale mijloacele media.

Andy Warhol, cel care a transformat conservele de supă Campbell în opera de artă, este un susținător al mișcării artei moderne americane. Împreună cu Jasper Jones, Warhol și-a impus stilul artistic în secolul XX. Chiar dacă cei doi nu au utilizat direct metodele lui Picasso, unele dintre teme sunt similare. Warhol s-a concentrat pe aspecte mărunte, cotidiene, pe lângă care majoritatea oamenilor trec fără a le observa. Pe de altă parte, Jones i-a creat pe Batman și Superman, alături de alți eroi americani. Ei au adoptat și tehnicile moderne de serigrafie.

Datorită unor artiști ca Warhol și Jones a luat naștere „revoluția pop art", iar arta modernă a devenit standardul artistic al ultimelor două decenii.

Ei au fost pionierii mișcărilor artistice din America, însă aceasta se datorează în mare parte stilului și principiilor predecesorului lor, Picasso.

Mujean, în sudul Franței, unde Picasso și-a petrecut ultimii 12 ani din viață. Picasso a murit în anul 1973, dar influența sa în artă va dăinui veșnic.

100 DE PERSONALITĂȚI

Oameni care au schimbat destinul lumii

PABLO PICASSO

DeAGOSTINI